

Держава та регіони

- узгодження системи українського законодавства із законодавчими актами щодо сталого розвитку туризму в Україні;
- адаптацію законодавства України у сфері туризму та діяльності курортів до відповідних директив і стандартів ЄС;
- розроблення проектів законів та інших нормативно-правових актів щодо визначення правового режиму туристичних ресурсів.

Розвиток людських ресурсів в інтересах розвитку туристично-рекреаційної діяльності передбачає:

- внесення змін і доповнень до законодавства України з питань регулювання праці та зайнятості у сфері туризму;
- внесення змін і доповнень до законодавства з питань соціального забезпечення щодо доступу та реалізації соціально незахищеними та малозахищеними верствами населення права на туризм;
- удосконалення законодавства в частині підвищення кваліфікаційних вимог до суб'єктів туристичної діяльності;

- розроблення проектів законів та вдосконалення чинного законодавства України щодо правового статусу туриста, захисту законних прав та інтересів суб'єктів туристичних відносин.

Література

1. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.liga.ua>.
2. Максименко С.В. Международная туристическая деятельность: международно-правовые аспекты / С.В. Максименко. – Одесса : Латстарт, 2001. – 173 с.
3. Про Положення про Державний комітет України по туризму : Указ Президента України від 29.12.1998 р. № 1400/98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
4. Стратегія сталого розвитку туризму і курортів в Україні : Указ Президента України від 17.09.1999 р. № 1132 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 10. – Ст. 163.

УДК 35.077.6:330.341.1

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРИЙНЯТТЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Дегтяр А.О.

доктор наук з державного управління, професор

Гончаренко М.В.

кандидат наук з державного управління, доцент

Харківський регіональний інститут державного управління НАДУ при Президентіві України

Annotation

In the article methodological principles of acceptance of investment decisions are examined by the organs of state administration, expedience of search of the new going is grounded near providing of high-quality state investment decisions, the algorithm of realization of the author going is offered near the choice of that or other variant of decision.

Анотація

У статті розглянуто методологічні засади прийняття інвестиційних рішень органами державного управління, обґрунтовано доцільність пошуку нових підходів до забезпечення якісних державних інвестиційних рішень, запропоновано алгоритм реалізації авторського підходу до вибору того чи іншого варіанта рішення.

Ключові слова

Конкурентоспроможність, інвестиційне рішення, органи державного управління, моделювання прийняття інвестиційних рішень, алгоритм, інновації, інвестиції, об'єкт інвестування, розподіл інвестиційних ресурсів.

I. Вступ

Подолання наслідків світової фінансової кризи неможливе без кардинального підвищення конкурентних переваг, пов'язаних із технологічними інноваціями, формування сприятливого підприємницького середовища й ефективних конкурентних ринків, створення сучасної інноваційної системи – основного чинника модернізації економіки. Оскільки динаміка інноваційних процесів безпосередньо пов'язана з інвестиційною активністю, реалізація відповідної державної політики зумовлює необхідність вибору оптимальних інвестиційних рішень, які приймають органи державного управління всіх рівнів.

Проблеми підвищення конкурентоспроможності України та її регіонів на основі активізації інноваційно-інвестиційної діяльності досліджували такі вчені, як: О. Амоша [1], М. Долішній [2], О. Ісаченкова [3], Е. Павлиш [4], А. Семів та ін. [5]. Однак у їх працях не розглядалися методологічні аспекти прийняття державно-управлінських інвестиційних

рішень, без яких неможливо забезпечити інноваційний розвиток економіки.

II. Постановка завдання

Не викликає сумнівів той факт, що інноваційно спрямована та інвестиційно забезпечена діяльність суб'єктів господарювання є ключовим засобом підвищення конкурентоспроможності регіонів і України в цілому. Отже, метою статті є теоретичне обґрунтування напрямів розвитку методології та розробка алгоритму прийняття оптимальних інвестиційних рішень органами державного управління.

III. Результати

На нашу думку, поряд з традиційними теоретико-методологічними підходами до обґрунтування складових системи прийняття інвестиційних рішень з урахуванням великої кількості різноманітних чинників варто звернути увагу на певні труднощі в застосуванні наявних аналітичних методів. Причини існування цієї проблеми досить поширені, і головна з них полягає у природі наукових досліджень. Коли пошук наукової новизни виходить за межі часу дослідження, наявний понятійно-методологічний апарат нездатний забезпечити необхідної якості аналізу та надає виключно апріорні результати. До того ж апріорний аналіз дає змогу відстежити окремі складові проблеми і жодною мірою не відтворює механізм прийняття оптимальних інвестиційних рішень органами державного управління.

Відповідно до наведеної логіки, важливо усвідомити, що повноцінному дослідженню, результатом якого є якісно новий теоретико-методологічний рівень аналізу проблеми, має передувати створення належної бази дослідження, що апріорі неможливо, оскільки не сформовані основні поняття, на яких базується методологія прийняття інвестиційних рішень. У такому випадку, на наш погляд, варто звернути увагу на суто спеціальні дослідницькі методи, серед яких найбільш поширеними є методи аналогій, порівнянь, а також економіко-математичного моделювання.

Процес моделювання системи прийняття інвестиційних рішень органами державного управління має визначатися такими принципами:

- 1) модель як інструмент наукового пізнання має відтворювати найхарактерніші риси предмета дослідження;
- 2) принцип кількісного визначення характеристик предмета дослідження;
- 3) принцип об'єктивної конкретизації і методів аналізу дійсності;
- 4) принцип імітаційної варіації напрямів дослідження;
- 5) принцип забезпечення синергетичного ефекту та функціонального навантаження складових системи [6, с. 98].

Модель системи прийняття інвестиційних рішень замінює об'єкт-оригінал, що використовується для його вивчення. У моделі можна відображати як власне систему прийняття інвестиційних рішень, так і зв'язки між її складовими. У процесі вибору того чи іншого варіанта рішення доцільно використовувати математичне моделювання для формування системи математичних співвідношень, які дадуть змогу наочно представити й охарактеризувати процес виникнення окремих проблем під час реалізації певного інвестиційного рішення. Крім того, за допомогою моделювання можна з'ясувати основні чинники ризику і, відповідно, скорегувати рішення або у випадку дуже великого ризику відмовитися від певного варіанта рішення.

Математичне моделювання прийняття інвестиційних рішень доцільно здійснювати за загальноприйнятими етапами: вивчення та опис економіко-організаційної суті проблеми; розробка математичної моделі для отримання відповідного рішення; верифікація моделі та аналіз якості рішення; корегування моделі та рішення у разі недостатньої відповідності моделі реальному процесу; реалізація прийнятого рішення [7].

Для реалізації запропонованого методологічного підходу до вибору оптимального варіанта інвестиційного рішення відповідному органу державного управління необхідно провести такі етапи: 1) діагностика об'єкта інвестування; 2) постановка завдання, на вирішення якого спрямовані майбутні інвестиції; 3) побудова математичної моделі; 4) отримання рішення і проведення аналізу; апробація результатів моделювання в локальних умовах і вдосконалення моделі (у разі можливості і необхідності); 5) впровадження одержаних результатів, тобто прийняття рішення про вкладання інвестицій. Діагностика об'єкта інвестування передбачає його якісний аналіз, завдяки якому необхідно виявити основні чинники ризику. На цьому етапі доцільно сформулювати попереднє уявлення про варіанти інвестиційного рішення, про критерії їх ефективності, про схему оцінювання й порівняння різних критеріїв, яка може бути використана під час вибору того чи іншого варіанта рішення.

Побудова математичної моделі включає: 1) визначення вхідних даних; 2) встановлення змісту та форми вихідної інформації; 3) запис у математичній формі взаємозв'язків між елементами об'єкта інвестування та показниками його діяльності з урахуванням можливих інвестицій; 4) встановлення періоду інвестування. Апробація і вдосконалення моделі – процес, який спрямований на зниження ризику прийняття неякісного інвестиційного рішення.

Алгоритм реалізації запропонованого методологічного підходу до прийняття інве-

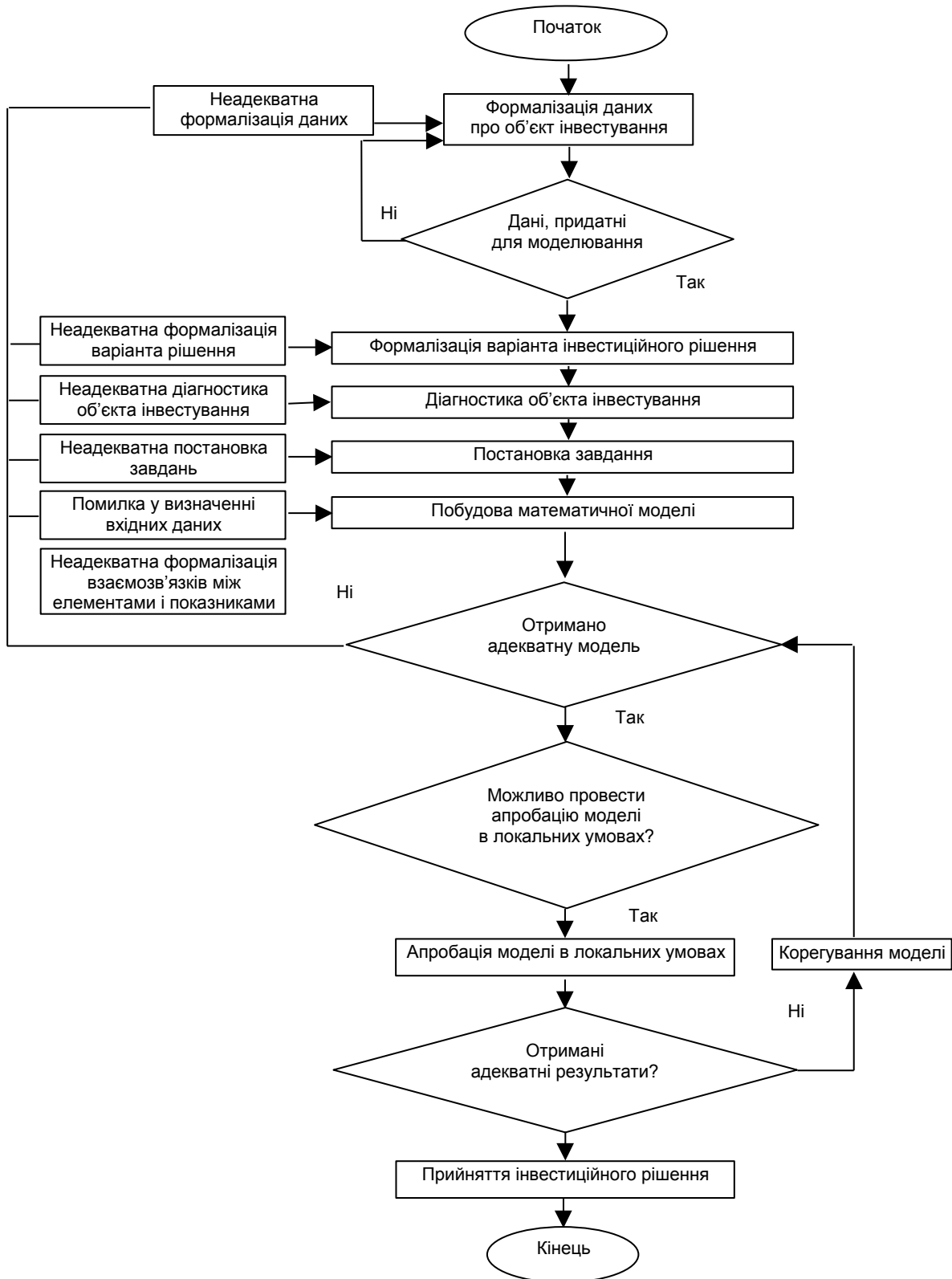

Рис. 1. Алгоритм прийняття інвестиційних рішень органами державного управління

Слід зазначити, що на кінцевому етапі апробацію можливо провести у разі можливості вкладення інвестицій не у весь об'єкт інвестування, а лише в його частину. Природно, що у такому випадку процес прийняття

остаточного рішення має бути пролонгований. У разі негативного результату апробації необхідно скорегувати модель шляхом внесення відповідних поправок, які визначаються на основі сформованих раніше

критеріїв вибору варіанта інвестиційного рішення.

Іноді може бути потрібно неодноразово повернутися до формалізації даних про об'єкт інвестування і здійснити їх повторну верифікацію, тобто перевірку придатності цих даних для моделювання. Цей етап реалізації запропонованого алгоритму дуже важливий і на нього необхідно звернути особливу увагу.

IV. Висновки

Наведені методологічні засади прийняття інвестиційних рішень органами державного управління слід вважати передумовою формування системи комплексного оцінювання чинників впливу на якість державно-управлінських інвестиційних рішень.

Впровадження запропонованого алгоритму передбачає відповідну кваліфікаційну підготовку працівників органів державного управління. На кафедрі економічної теорії та фінансів Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президенті України створено всі умови, тобто наявний кадровий і методологічний потенціал для здійснення такої підготовки. На наше переконання, підвищення якості інвестиційних рішень, які приймають органи державного управління, сприятиме зростанню ефективності інвестиційних ресурсів. Очевидно, що нарощування інвестицій позитивно впливає на макроекономічну динаміку лише за дотримання певних принципів, порушення яких спричинює дисбаланс між попитом і пропозицією, призводить до інфляції та провокує спад ділової активності [8]. Саме методологічними принципами побудови і функціонування системи прийняття інвестиційних рішень визначається ефективність інвестиційного процесу на макро- і мікрорівні. Органам державного управління важливо забезпечити не лише достатність інвестиційних ресурсів, нестача яких може бути зумовлена відсутністю стимулів до інвестиційної діяльності. Наслідком недостатньої кількості інвестиційних ресурсів може бути скорочення виробництва, підвищення цін на продукцію, зменшення споживання тощо. Не менш важливим аспектом прийняття державних інвестиційних рішень є забезпечення оптимальної спрямованості потоків інвестиційних ресурсів на ті чи інші види економічної діяльності. Деформація розподілу інвестицій між видами економічної дія-

льності або галузями промисловості спричинює кризи дефіциту і надвиробництва, суперечності яких, за недосконалих механізмів ринкового регулювання, формують відповідні проблеми в національній економіці, без вирішення яких принципово неможливо забезпечити конкурентоспроможність України та її регіонів.

Література

1. Амоша А. Регионы Украины: оценка конкурентоспособности / [А. Амоша, М. Дубнина, С. Качура и др.] // Экономист. – 2005. – № 12. – С. 62–74.
2. Долішній М.І. Стратегічні фактори глобальної конкуренції і механізми забезпечення конкурентоспроможності регіонів / М.І. Долішній, П.Ю. Бєленький, Н.І. Гомельська // Конкурентоспроможність: проблеми науки і практики : монографія. – Х. : ІНЖЕК, 2006. – С. 9–31.
3. Ісаченкова О.Г. Інноваційна конкурентоспроможність регіонів України [Електронний ресурс] / О.Г. Ісаченкова. – Режим доступу: <http://www.compete.org.ua>.
4. Павлиш Е.В. Організаційно-економічне забезпечення конкурентоспроможності регіону : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.05 / Е.В. Павлиш ; НАН України, Ін-т екон.-правових дослідж. – Донецьк, 2007. – 19 с.
5. Регіональні суспільні системи / [відп. ред. Л.К. Семів]. – Л. : ІРД НАН України, 2007. – 496 с.
6. Желюк Т. Використання інструментарію економіко-математичного моделювання в регулюванні соціально-економічного розвитку адміністративного району / Т. Желюк // Вісник ТАНГ. – Т. : ТАНГ, 2001. – № 16. – С. 96–100.
7. Корнійчук М. Складні системи з випадковою зв'язністю: ймовірне моделювання та оптимізація / М. Корнійчук, І. Совтус. – К. : КНЕУ, 2003. – 374 с.
8. Попова В.В. Статистичне оцінювання розміру інвестиційного потоку на макро-рівні / В.В. Попова // Макроекономічне регулювання інвестиційних процесів та впровадження стратегії інноваційно-інноваційного розвитку в Україні : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 23–24 жовтня 2008 р.) : у 3 ч. / РВПС України НАН України. – К. : РВПС України НАН України, 2008. – Ч. 2 – С. 129–133.